

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

דיני איסקופה

(ו' א') (המשך הברייתא) אחרים אומרים: איסקופה משמשת שתי רשויות, בזמן שהפתח פתוח, כלפנים (כרשות היחיד). פתח נעול, כלחוץ (כרשות הרבים).

(ט' א') (ומסיק) אמר רב יהודה אמר רב: הכא באיסקופת מבוי עסקינן (שהכשירו בקורה טפח), חציו מקורה וחציו שאינו מקורה, וקירוי כלפי פנים; פתח פתוח, כלפנים. פתח נעול (וכל האיסקופה חוץ לדלת), כלחוץ⁴.

רב אשי אמר: לעולם באיסקופת בית עסקינן (שכל האיסקופה מקורה), וכגון שקירה בשתי קורות שאין בזו ארבעה ואין בזו ארבעה², ואין בין זו לזו שלשה, ודלת באמצע. (הלכך) פתח פתוח, כלפנים³. פתח נעול, כלחוץ⁴.

(ו' א') (המשך הברייתא⁵) ואם היתה איסקופה גבוהה עשרה ורחבה ארבעה, הרי זו רשות לעצמה (ואין מטלטלין בה אפילו מן הבית, ואף על גב דשניהם רשות היחיד).

(ט' א') מסייע ליה לרב יצחק בר אבדימי. דאמר רב יצחק בר אבדימי, אומר היה רבי מאיר (דהוא אחרים, כדאמרין בהוריות): כל מקום שאתה מוצא שתי רשויות והן רשות אחת (דשניהן רשות היחיד, אלא שזה נמוך וזה גבוה), כגון עמוד ברשות היחיד גבוה עשרה ורחב ארבעה, אסור לכתף עליו, גזירה משום תל (גבוה עשרה ורחב ארבעה) ברשות הרבים (דאיכא חיובא דאורייתא מרשות הרבים לכתף עליו).

שיטות הראשונים

באיסקופת מבוי וכו' פתח פתוח כלפנים: רש"י פירש, מחוד החיצון של קורה ולפנים, כלפנים. ורז"ה פירש שיש כוח בקורה המתרת למשוך אף מה שבחוץ, לפנים, כל זמן שהפתח פתוח. וכן פירשו רמב"ן ורשב"א⁶.

באיסקופת בית עסקינן: הרי"ף לא הביא דברי רב אשי. והרא"ש הביא דבריו⁷. וכן פסקו שאר ראשונים. והרמב"ם השמיט כל הסוגיא.

1. "והא דלא אוקמה באסקופת בית, משום דסתם בית פתח שלו משקוף מלמעלה וסתמו רחב ארבעה, ונמצא כולו מקורה, הלכך אפילו פתח נעול כלפנים דחודו החיצון יורד וסותם." ולדברי רב, סיפא דברייתא, המובאת בסמוך, כפשוטה, שאם היתה איסקופה גבוהה עשרה ורחבה ארבעה, הרי זו רשות לעצמה, ואסור לטלטל ממנה למבוי. וראה רמב"ן (חי' ח' ב', ד"ה והא דאמרין מסייע).

2. דאילו תקרה שיש בה ארבעה, אמרין בה יורד וסותם, ותו לא אתי נעילת דלת ומבטל למחיצה, ואפילו הוא שוקף באמצעיתו, דהלכה למשה מסיני הוא: גוד ולבוד דופן עקומה במקום ארבעה. ע"פ רש"י.

3. דכיון דאין ביניהם שלושה, אמרין לבוד והוי כחדא, ופיה החיצון יורד וסותם, דהא השתא אית בה ארבעה. רש"י.

4. כיון דבאמצע הוא נמצא, הוא מפסיק ביניהן ומחלקן זו מזו, שאינן נראות יחד לומר בהן לבוד. וליכא למימר בחיצונה פיה יורד וסותם, דהא לית בה ארבעה. רש"י.

5. סיפא דמילתא דאחרים דברייתא דלעיל, והדר נקיט לה לפרושה. כמו, 'אמר מר'. רש"י.

6. ועל פירוש רש"י כתבו רמב"ן ורשב"א דאינו מחזור. דבהדיא גרסינן בירושלמי (ה"א) כל זמן שהפתח פתוח כולה כלפנים. ולישנא, ודאי הכי משמע! וטעמא, דהואיל והותרה מקצתה של איסקופה, הותרה כולה, דהא איכא היכרא טובא, ומופרשת היא כולה מרשות הרבים או מן הכרמלית העוברת לפניה, ולא אתי לאפוקי לחוץ. מקורות - רמב"ן (חי' ח' ב', ד"ה והא דפירש"י). רשב"א (ט' א', ד"ה ומיהו). רז"ה (מאור, ג ב ברי"ף).

7. וביארו הראשונים דרב יהודה ורב אשי לא פליגי לדינא, אלא מר פריק לה בכי האי גוונא, ומר בכי האי גוונא. והרי"ף השמיטו משום שאין הלכה בסיפא כרבי מאיר (ר' להלן), ורב אשי הוזקק לפרש סיפא כרבי מאיר. ר' רמב"ן ור"ן.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

טלטול מאיסקופת בית לבית או לחוץ: כתב הגהות מרדכי לדינא, בשם ראבי"ה מפסקי רבינו שמואל, שאף כשהמשקוף שמעל האיסקופה רחב ארבעה טפחים, ששם רשות היחיד עליה, אפילו הכי יש להחמיר שלא להכניס מאותו מקום לבית או איפכא, שמא לפעמים לא יהיה המשקוף רחב ד' טפחים⁸. ואף להוציא לחוץ אסור, שמא התקרה ארבעה טפחים, ודינה כרשות היחיד. וכן פסק הרמ"א⁹.

כל מקום שאתה מוצא שתי רשויות והן רשות אחת וכו': כתבו ראשונים בשם ר"י, ורא"ש, דאע"ג דקי"ל כרבי מאיר בגזירותיו, אפילו לגבי רבים¹⁰, הכא אין הלכה כרבי מאיר¹¹. וכן פסק השו"ע¹².

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שמו)

ג. ... הגה: ... מיהו אסור להכניס מאסקופה לרשות היחיד או איפכא, דחיישינן שמא לא יהיה התקרה ארבע, ואז אם אין האסקופה גבוה שלש יש לה הדין שלפניה; ואפלו אם גבוה שלש, מאחר שכל רשויות שלנו הם כרמלית אמרינן מצא מין את מינו וניעור, כמו שנתבאר סימן שמ"ה... (הגהות מרדכי פ"ק דשבת).

(או"ח, הלכות שבת, סימן שעב)

א. גגין, ויחצרות, וקרפיפות, כלן רשות אחת הם לכלים ששבתו בתוכן, שמתר לטלטלם מזה לזה אפלו הם של בעלים הרבה ולא ערבו יחד, מתר לטלטל מחצר לחצר אחרת, או לגג, או לראש כהל שפיניהם, ומגג לגג אחר הסמוך לו, אפלו גבוה ממנו הרבה...

דברים האסורים לפני המנחה

(ט' ב') **משנה:** לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד שיתפלל (שמא ישכח ולא יתפלל. ואפילו בחול¹³). לא יכנס אדם למרחץ, ולא לבורסקי (עיבוד עורות), ולא לאכול, ולא לדין (וטעם כולם, שמא ימשך עד שיעבור זמן תפילה). ואם התחילו - אין מפסיקין.

(ומברר) הי סמוך למנחה (לאיזו מנחה)? אילימא למנחה גדולה, אמאי לא?! האיכא שהות ביום טובא! אלא סמוך למנחה קטנה, "אם התחילו אין מפסיקין" (באמצע כדי להתפלל), נימא תיהוי תיובתא דרבי יהושע בן לוי! דאמר

8. ואז, אם אין האיסקופה גבוהה שלושה, היא בטלה לרשות שאצלה, ודינה כדין הרשות אליה היא פרוצה, ואסור להכניס ממנה לרה"י. ואף אם היא גבוהה שלושה, מאחר שהרחובות שלנו דין כרמלית להם (לאותם ראשונים שמצריכים מתנאי רה"ר שישים ריבוא עוברים שם) אמרינן מצא מין את מינו, וניעור, ודינה ככרמלית (ראה לעיל, ו' א', סוגיית מקום פטור, ובדעות הראשונים, ושו"ע שמה"ט).
9. או"ח שמו"ג (החלק האחרון של הוצאה מהאיסקופה לחוץ, לא הוזכר ברמ"א, והובא בט"ז). מקורות - הגהות מרדכי (שבת, ס' תנ).
10. כדמוכח בריש אף על פי (כתובות נ"ז א') גבי הא דאמר רבי מאיר אסור להשהות אשתו אפילו שעה אחת בלא כתובה. תוספות.
11. דבפרק כל גגות (עירובין צ"א א') פסקין בהדיא הלכה כרבי שמעון, דפליג עליה וקאמר אחד גגות ואחד חצרות ואחד קרפיפות, רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכן, ושרי לטלטל מגג לחצר.
12. או"ח שעב"א. מקורות - תוספות (שבת ט' א', ד"ה גזירה). רא"ש (סי' יז). ר"ן (ג ב ברי"ף, ד"ה הרי זו).
13. כתב רש"י דהא דתני הכא, משום דדמי להא דתני גבה לא יצא החייט במחטו ערב שבת עם חשיכה, שמא ישכח ויצא משתחשך. עכ"ל. וכן כתב הרמב"ם (פיה"מ) והוסיף סיבה נוספת, שהיא מכלל שמונה עשר דבר שהושוו בו ביום, כמו שנבאר לקמן.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

רבי יהושע בן לוי: כיון שהגיע זמן תפלת המנחה (קטנה) אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיתפלל תפלת המנחה (משמע אפילו התחיל חייב להפסיק)!

(ומתוך) לעולם סמוך למנחה גדולה, ובתספורת בן אלעשה (הנמשכת זמן רב). ולא למרחץ, לכולא מילתא דמרחץ (חפית ראש, להשתטף בחמים וצונן, ולהזיע). ולא לבורסקי, לבורסקי גדולה (עורות הרבה, ובתחילת תיקונם). ולא לאכול, בסעודה גדולה (כגון מילה נישואין ופדיון הבן). ולא לדין, בתחילת דין.

רב אחא בר יעקב אמר: לעולם (סמוך למנחה גדולה) בתספורת דידן. גזירה שמא ישבר הזוג. ולא למרחץ, להזיע בעלמא. גזירה שמא יתעלף. ולא לבורסקי, לעיוני בעלמא. דילמא חזי פסידא בזביניה ומטריד. ולא לאכול בסעודה קטנה. דילמא אתי לאמשוכי. ולא לדין, בגמר הדין. דילמא חזי טעמא וסתר דינא.

שיטות הראשונים

איסור אכילה סמוך למנחה: (4) **הרי"ף והרמב"ם** פסקו כרב אחא בר יעקב. שהאיסור הוא אף סמוך למנחה גדולה, ואפילו בתספורת דידן וסעודה קטנה. (2) דעת **התוספות** שהלכה כלישנא קמא, שהכוונה למנחה גדולה, ודוקא סעודה גדולה (כגון סעודת אירוסין ונישואין וסעודת מילה)¹⁴. (3) **והר"ה** היקל יותר וכתב¹⁵ דנקטינן מתניתין כפשטה בסמוך למנחה קטנה דאין מתחילין אפילו סעודה קטנה, ואם התחילו אין מפסיקין. הא במנחה גדולה, אפילו סעודה גדולה שריא. **והשו"ע**¹⁶ פסק **כהרי"ף ורמב"ם**. **והרמ"א** בשם ויש חולקים כתב **כתוספות**, ובשם ויש אומרים **כר"ה**.

הגדרת סעודה גדולה: **רבינו פרץ וה"ר נתן** כתבו, כי סעודה גדולה נקראת כמו סעודת חופה או ברית מילה או מרעות, אבל סעודת שבת שחרית אף על פי שמאריכין בסעודה אינה נקראת סעודה גדולה¹⁷. וכן פסק **הרמ"א**¹⁸.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות תפילת המנחה, סימן רלב)

ב. לא יִשָּׁב אָדָם לְהִסְתַּפֵּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה, עַד שִׁיתְפַּלֵּל; וְלֹא יִכְנֹס לְמִרְחָץ וְלֹא לְבִרְסָקִי (מָקוֹם שֶׁמַּעֲבִידִין שָׁם הָעוֹרוֹת), וְלֹא

14. אסור להתחיל. ופסקו כלישנא קמא, דסתם לן הש"ס, ורב אשי שהוא בתראה סידר את הש"ס, והלכתא כוותיה לגבי רב אחא בר יעקב. תוספות (ד"ה בתספורת). וכתב על זה **הגר"א** (או"ח רלב, ב): וכן עיקר.

וכתבו עוד **תוספות**, ומיהו, סמוך למנחה קטנה אסור אפילו סעודה קטנה, ואם התחילו מפסיקין. וכתב הטור (או"ח סי' רלב): ונראה לי דאף לר"ת (היא דעת התוספות) שאוסר סעודה קטנה סמוך למנחה קטנה, דוקא כשקובע עצמו לסעודה. אבל אם אוכל כביצה כדרך שאדם אוכל מעט בלא קבע, מותר כמו אכילת פירות. עכ"ל. אמנם **ה"ר יהודה** בשם **ר"י** (פסק ג"כ כלישנא קמא, וכתב) **שמותר סעודה קטנה סמוך למנחה קטנה** (דעה זו הובאה בטור בשם **ר"י**, וכאמור. אמנם **הרא"ש** בברכות, פרק תפילת השחר, סי' יא, כתב דעה זו בשם **ר"ת**, דלא חיישינן לאמשוכי כלל בסעודה קטנה, דבשל סופרים הלך אחר המיקל).

15. דכיון דאי לאו מדרכי יהושע בן לוי הוי מוקמינן מתניתין בסמוך למנחה קטנה, ודריב"ל אידיחיא לה בדוכתיה, ברכות כ"ח ב'.

16. או"ח רלב, ב. ובשם ויש אומרים בתרא כר"י (שהובא בהערה לעיל). וכתב המשנ"ב (ס"ק ו) לגבי ישיבה לפני הספר, דאפשר שאם יש לו ב' או ג' זוגות מספריים מוכנים לפניו, שרי.

17. וכתב רבינו פרץ, וצ"ע מבעל הבית שבני ביתו מרובים. הו"ד בכלבו.

18. או"ח רלב, ב (והו"ד בב"י). מקורות - רבינו פרץ (הגהות סמ"ק סוף מצוה יא, הגהה קיא). רבינו פרץ וה"ר נתן (הו"ד בכלבו סי' יא). הגהות מיימוניות (הל' תפילה ו,ה, אות ז).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דנליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

לדין ולא לאכל, אפלו סעדה קטנה סמוך למנחה גדולה;

ואם התחיל באחת מכל אלו, אינו מפסיק אף על פי שהתחיל באסור; והוא שיהא שהות ביום להתפלל אחר שיגמור סעודתו או מלאכתו, אבל אם אין שהות להתפלל אחר כך, צריך להפסיק מיד...

הגה: ויש חולקים וסבירא להו דסעדה קטנה מתיר, ואינו אסור רק בסעדת נשואין או מילה (טור בשם רבנו תם); ויש אומרים דאפלו סעדה גדולה סמוך למנחה גדולה שרי (בעל המאור והג"מ פ"ק דשבת); ויש אומרים דסעדה קטנה אפלו סמוך למנחה קטנה שרי (טור בשם ר"י); ונהגו להקל בשתי הסברות, דהינו בסעדה גדולה סמוך למנחה גדולה, ובסעדה קטנה סמוך למנחה קטנה; ואפשר הטעם משום דעקשיו קורין לבית הכנסת, לא חיישינן דלמא יפשע ולא יתפלל (אגדה פ"ק דשבת), ועין לעיל סי' פ"ט; מיהו בסעדה גדולה יש להחמיר אפלו סמוך למנחה גדולה, ואפלו אם התחיל קדם לכן, כשמגיע מנחה קטנה והשעה עוברת, צריך לקום ולהתפלל (טור ובית יוסף בשם הפוסקים).

התחילו לפני מנחה אין מפסיקין ודין הפסקה לפני ערבית

(ט' ב') (המשך משנה): ואם התחילו (להסתפר, לרחוץ וכו') אין מפסיקין (להתפלל, אלא יגמור ואח"כ יתפלל, אם יש שהות לגמור קודם שיעבור הזמן).

(ומבאר) התחלת תספורת - משיניח מעפורת (סודר) של ספרין על ברכיו (שלא יפול שערו על בגדיו). התחלת מרחץ - משיערה מעפרתו (סודרו) הימנו (והוא הראשון לפשוט¹⁹). התחלת בורסקי - משיקשור בין כתיפיו (משיפשיל שרווליו).

התחלת אכילה - רב אמר: משיטול ידיו. ורבי חנינא אמר: משיתיר חגורה. ולא פליגי, הא לן והא להו (אנשי בבל היו חוגרים בחוזה, וכשאוכלים צריכים להתירם קודם נט"י).

(י' א') התחלת דין - רב ירמיה ור' יונה, חד אמר: משיתעטפו הדיינין (בטליתם, כשפותחים בדין). וחד אמר: משיפתחו בעלי דינין (בטענותיהם). ולא פליגי, הא דעסקי ואתו בדינא (וכבר עטופים, משיפתחו בעלי דין בטענות). הא דלא עסקי ואתו בדינא (משיתעטפו).

(ט' ב') אמר אביי: הני חברין בבליא, למאן דאמר תפלת ערבית רשות, כיון דשרא ליה המיינה לא מטרחינן ליה (אבל למ"ד חובה, חמור ממנחה, ואע"ג דשרא המיינה מטרחינן ליה, היות ששכיח אז שכרות, או משום שערבית כל הלילה זמנה, יבוא לפשוט²⁰).

שיטות הראשונים

אם התחילו אין מפסיקין: כתבו תוספות, רא"ש, מרדכי, ור"ן, דמוכח בגמרא דאפילו התחילו באיסור נמי אין מפסיקין²¹. ודוקא בדאיכא שהות ביום להתפלל²². וכן פסק השו"ע²³.

19. רש"י. ורמב"ם (הל' תפילה וו), פירש, "משיפשוט בגד הסמוך לבשרו", כלומר הבגד התחתון.

20. ע"פ הגמרא.

21. כדמוכח בסוכה (ל"ח א') גבי מי שבא בדרך ואין בידו לולב נוטלו על שולחנו. ופריך, למימרא דמפסיקין? והא תנן אם התחילו אין מפסיקין! ולא משני דהכא בהתחילו בהיתר, וגבי לולב התחילו באיסור, דמצפרא זמניה הוא. תוספות. וכן מוכח בגמרא דקאמר גבי

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

התחיל לפני ערבית, אם מפסיק: כתבו רי"ף ורא"ש דהאידנא קבעוה עלמא תפילת ערבית מנהג חובה, ואע"ג דשרא המייניה מטריחנן ליה. וכן דעת הרמב"ם²⁴, הרשב"א והמאירי. וכתבו הרשב"א והמאירי, שאם התחיל לאכול - לא מטריחנן ליה²⁵. ותוספות כתבו דתפילת ערבית רשות, ואפילו שרא המייניה - לא מטריחנן ליה²⁶. והשו"ע²⁷ פסק כרוב הראשונים.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות תפילת המנחה, סימן רלב)

ב. לא יֵשֶׁב אָדָם לְהִסְתַּפֵּר סְמוּךְ לַמִּנְחָה, עַד שִׁיתְפַּלֵּל; וְלֹא יִכְנֹס לְמִרְחָץ וְלֹא לְבִרְסָקִי (מָקוֹם שֶׁמַּעֲבִידִין שָׁם הָעוֹרוֹת), וְלֹא לְדִין וְלֹא לְאָכֹל, אֶפְלוּ סַעֲדָה קִטְנָה סְמוּךְ לַמִּנְחָה גְּדוֹלָה; וְאִם הִתְחִיל בְּאַחַת מִכָּל אֵלּוּ, אֵינוֹ מִפְּסִיק אֶף עַל פִּי שֶׁהִתְחִיל בְּאַסוּר; וְהוּא שֶׁיֵּהָא שְׁהוּת בְּיוֹם לְהִתְפַּלֵּל אַחֵר שִׁיגְמור סְעוּדָתוֹ אוֹ מְלֹאכְתּוֹ, אֲבָל אִם אֵין שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל אַחֵר כֶּן, צָרִיךְ לְהִפְסִיק מִיָּד. וּמֵאַיִמְתִּי הִתְחַלַּת תְּסַפֵּרֶת, מְשַׁיְנִיחַ סוּדָר שֶׁל סִפְרִים עַל בִּרְכִּי; וְהִתְחַלַּת מִרְחָץ, מְשַׁיְפֵּשֵׁט לְבוּשׁוֹ הָעָלִיוֹן; וְהִתְחַלַּת בִּרְסָקִי, מְשַׁיְקֵשֵׁר בְּגָד בֵּין כֶּתֶפָיו כְּדֶרֶךְ הַבּוֹרְסָקִים; וְהִתְחַלַּת דִּין, אִם הָיוּ עֲסוּקִים בּוֹ, מְשַׁיְתְּחִילוֹ בְּעֵלֵי דִינִים לְטַעַן, וְאִם לֹא הָיוּ עֲסוּקִים בּוֹ, מְשַׁיְתְּעֵטְפוּ הַדִּינִים, וְלִדְיוֹן מְשַׁיְשְׁבוּ אַדְעָתָא לְדוֹן; וְהִתְחַלַּת אֲכִילָה מְשַׁיְטֵל יָדָיו...

(או"ח, הל' ק"ש ותפילה של ערבית, סימן רלה)

ב. אָסוּר לְהִתְחִיל לְאָכֹל חֲצִי שְׁעָה סְמוּךְ לְזִמְן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֶרְבִית, וְאִם הִתְחִיל לְאָכֹל אַחֵר שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ, מִפְּסִיק וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא בִּרְכוּתָהּ וְגוֹמֵר סְעוּדָתוֹ, וְאַחֵר כֶּן קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּבִרְכוּתָהּ וּמִתְפַּלֵּל. **הגה:** אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְהִפְסִיק לְתַפְלָה, הוּאִיל וְהִתְחִיל לְאָכֹל; אֲבָל אִם לֹא הִתְחִיל לְאָכֹל אֶף עַל פִּי שֶׁנִּטְלָה יָדוֹ, צָרִיךְ לְהִפְסִיק (ר"ן פ"ק דְּשַׁבָּת); וְאִם אֵין שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל, מִפְּסִיק אֶף לְתַפְלָה (הַרְאֵב"ד בְּהַגְהוֹת פ"ב מֵהִלְכוֹת ק"ש).

- תפלת ערבית, כיון דשרא ליה המייניה לא מטריחנן ליה, ומייתי עלה מתפלת המנחה הא דתנן ואם התחילו אין מפסיקין, אלמא איירי אפילו התחיל באיסור, דומיא דערבית דאיירי כשכבר הגיע זמן תפלה. רא"ש.
22. כדמשמע בגמרא, דקאמר במנחה לא שכיח שכרות, משמע דאין לו להפסיד תפילת מנחה. ובסוכה (ל"ח א') בהדיא מוקי מתניתין בדאיכא שהות.
23. או"ח רלבב. כתב הב"י בשם תרומת הדשן (סי' ז) על האוכלים בסעודת נישואין והשעה עוברת לתפילת המנחה, שיש מן הגדולים שסוברים שאין עומדין להתפלל, משום דחשבי להו עוסקין במצוה ופטורין מן התפילה. וכתב הב"י שאין ממש בסברא זו. מקורות - תוספות (ט' ב', ד"ה ואם; וד"ה אין מפסיקין). רא"ש (סי' יח). ר"ן (ג ב' ברי"ף, ד"ה והא דתנן). מרדכי (סי' רכד). רמב"ם (תפילה ו,ה).
24. ראה רמב"ם הל' תפילה א,ו. ולכאורה סובר כרי"ף דשרא המייניה מטריחנן ליה, ומיושב בכך מה שהשמיט הא דשרא המייניה, כי דינו חמור יותר משאר תפילות, כמבואר בגמרא למ"ד ערבית חובה. ע"פ עיניים למשפט.
25. זה לשון הרשב"א: ומיהו אם התחיל לאכול מסתברא שאינו מפסיק בין בסעודה גדולה בין בערבית אפילו למאן דאמר תפלת ערבית חובה; דלמיסר המייניה דליכא טירחא כולי האי, הוא דאמרו דמטריחנן ליה, אבל כשהתחיל באכילה - לא אמרו.
26. זה לשון תוספות (ח' ב', ד"ה למ"ד תפילת ערבית רשות לא מטריחנן ליה): ונראה לר"י אפילו למאן דאמר תפלת ערבית רשות אין לבטלה בחנם אלא בשביל שום צורך, כמו בשרא המייניה דהכא, או אם יש שום מצוה שאינה עוברת יעשה המצוה ולא יתפלל אע"פ שהמצוה אינה עוברת, אבל בחנם אין לבטלה. עכ"ל.
27. או"ח רלה,ב (כן מתבאר מדברי השו"ע, וכמו שמבאר והולך שם הרמ"א, שדוקא אם התחיל לאכול אינו מפסיק לתפילה, אבל אם לא התחיל לאכול, אע"פ שנטל ידיו צריך להפסיק).